

Nr 464.

Av herr **Nordström** i Kramfors **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 265, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd, m. m.*

Om vi också måste erkänna att varje litet steg till förbättring av skyddet för arbetares liv och lem är att hälsa med tillfredsställelse, måste vi ändock till den nu föreliggande propositionen om vissa ändringar i gällande lag hävda, att regeringens förslag uraktlåter att gripa tag i den viktigaste länken när det gäller ett effektivare skydd på arbetsplatserna, nämligen frågan om arbetarnas medverkan genom utseende av skyddsombud.

Visserligen föreslår regeringen att det "bör bland arbetarna utses ett eller flera skyddsombud att företräda arbetarna i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet", men då inget som helst lagligt stöd tillkommer dessa valda ombud, torde det med säkerhet kunna fastslås att den stora massan av arbetsplatser också i fortsättningen kommer att sakna sådana. Om också regeringen och de sakkunniga förneka detta, så är det i varje fall för Sveriges arbetare uppenbart att den s. k. § 23, d. v. s. arbetsköparnas oinskränkta makt på arbetsplatserna alltjämt existerar, vilken ju ställer arbetaren inför hotet att bli arbetslös, därest han på allvar företräder arbetarnas intressen. Att ge arbetare i uppdrag att välja skyddsombud på arbetsplatserna, men samtidigt undanhålla dessa ombud varje som helst lagligt stöd vid fullgörandet av det uppdrag staten ålagt dem kan näppeligen betecknas som en *skyddslag*.

Därest, såsom man från snart sagt alla håll vill göra gällande, det finns en allmän önskan att åstadkomma *förebyggande* åtgärder mot de allt mera ökade olycksfallen, så anser vi, att den första och viktigaste uppgiften måste vara att på allvar kräva medverkan av arbetarna, som dagligen åser, eller själva är utsatta för rationaliseringens faror. Men skall dessa verkligt sakkunniga vara med för att nedbringa olycksfallens antal, då är det absolut nödvändigt att staten ger dem lagligt stöd vid utövandet av sitt uppdrag.

Olycksfallsfrekvensen visar ju nu sådana skrämmande siffror att vi anser det på hög tid att något verkligt effektivt vidtages. Siffrorna från åren 1932 till 1936 över olycksfallen, nämligen 116.000, 117.000, 135.000, 150.000, 162.000 samt för det senaste året preliminärt 188.000 borde verkligen stämma till eftertanke. Vi är övertygade om att "Metallarbetaren", organ för Sveriges största fackförbund, tolkar de stora arbetarmassornas uppfattning på ett riktigt sätt när tidningen värderar de sakkunnigas förslag. Då vi anser att denna värdering uttrycker vad Sveriges arbetare tänker om arbetarskyddet och lagstiftningen i denna fråga, kan vi inte avstå från att återge ett avsnitt ur Metallarbetarens artikel:

— — — ”Skall man bedöma arbetarskyddskommitténs betänkande efter det utsända pressmeddelandet, finns det föga anledning att känna sig imponerad. Det är några nya klutar på det gamla arbetarskyddsklädet. Att så skulle bli fallet hade man förresten anledning att frukta, när kommittén tillsattes. Ingen enda av kommittéledamöterna kan ju sägas ha kontakt med *arbetsplatsen*. Följaktligen har de icke kunnat gå till grunden med arbetarskyddets och arbetsplatshygienens problem.

Man har visserligen velat inse, att arbetarskyddet i sin vidsträckta tillämpning liksom varje annan ordning inom arbetets värld måste byggas upp på arbetsplatsen genom samverkan — frivillig eller icke — av arbetsmarknadens trenne parter: företagsledaren, arbetsledaren och arbetaren. Men däremot har man icke insett, att den reala grunden för detta uppbyggnadsarbete är arbetarens rättsställning på arbetsplatsen, den rättsställning, som förhindrar hans kränkning till person, löneförmån eller arbetsanställning. Den rättsställningen var arbetarna i färd med att bygga upp — i kraft av sin fackliga organisation och i samarbete med framsynta företagsledare — när staten fullständigt oombedd trängde sig emellan med sin arbetsdomstol och utan hänsyn till det pågående rättsbyggnadsarbetet förde in den juridiska vidskepelsen på ett område, där den icke kunde tänkas leda till annat än förvirring och ett försämrat förhållande parterna emellan.

Redan i sin första utformning förutsatte arbetarskyddslagen arbetarens medverkan för en bättre ordning på arbetsplatsen. Måhända kunde det anses naivt av staten att begära denna medverkan av ett rättslöst subjekt. Rättssäkerheten på arbetsplatsen för dåtidens arbetare var emellertid icke sämre, än att den kunde hävdas på ett eller annat sätt, bl. a. med blockadens hjälp. Det går an att försöka det medlet nu för den händelse man är avtalsbunden! Måhända var staten naiv då. Men vad skall man till äventyrs säga om staten nu, när den kallblodigt tillstodder, att en arbetare ställes utanför arbetsplatsen därför att han råkar vara skickligare än sin arbetsgivare? Tänk på bagarn i Filipstad! Att under dylika omständigheter komma och begära arbetarens medverkan till dyrbara och djupt ingripande förändringar i motpartens egendom och dessutom uppenbarligen förleda honom till ingrepp i arbetsgivarens numera på vidskepelsens väg fastslagna rätt att oinskränkt leda och fördela, ja, till och med lyfta ut alldeles för skickliga arbetare — vad skall man säga om sådant? Det är visserligen mycket hedrande för arbetaren att få ett sådant förtroende av staten — till och med förnyat och väsentligen utvidgat — men vad i herrans namn skall man tänka om staten?” — — —

Då regeringen i sin proposition i likhet med arbetarskyddskommittén bibehåller rättslösheten för skyddsombuden, anser vi det som en tvingande nödvändighet att riksdagen i och med antagandet av proposition nr 265 beslutar sådana ändringar av paragraferna 31 och 45 i lagen om arbetarskydd att de valda ombuden åtminstone får ett minimum av lagligt skydd. Vi är väl medvetna om att det trots en eventuell sådan lag ändock kommer att utövas tra-

kasserier mot många av dem, som på allvar vill företräda arbetarnas intressen, då som bekant alltid trakasserier bruka döljas bakom allehanda andra "antagbara" motiv.

De senaste årens utveckling inom industrin, rationaliseringen, som innebär en oerhörd arbetshets, med åtföljande ohyggligt stegrade olycksfall har lämnat arbetarskyddet ohjälpligt på efterkälken varför det kräves snabba åtgärder. Vi kan inte inse varför det ännu skall behöva förhalas i en fråga av så oerhörd vikt för stora grupper av vårt lands folk.

På grund av vad vi ovan anført anser vi det vara regeringens och riksdagens plikt att redan i år vidtaga ett allvarligt steg till förbättrade förhållanden i fråga om skyddet på arbetsplatserna.

Vi hemställer därför att riksdagen vid behandlingen av regeringens proposition nr 265 för sin del ville besluta att antaga densamma med nedan föreslagna tillägg eller förändringar.

I paragraf 31 i lagen om arbetarskydd införes följande tillägg: "Företager arbetsgivare, eller låter han genom annan företaga trakassering eller utövande av repressalier av något slag mot valt skyddsombud för yttrande eller handling denne gjort i egenskap av skyddsombud straffas detta i enlighet med vad som säges i paragraf 45."

I paragraf 45 tillfogas: "Vidtages åtgärder mot valt skyddsombud, på sätt som omförmäles i paragraf 31, straffas den skyldige enligt bestämmelserna i denna paragrafs första stycke."

Därest dessa ändringsförslag vinner riksdagens bifall, hemställer vi att nödvändiga förändringar vidtages i andra tillämpliga lagrum.

Stockholm den 21 april 1938.

Axel Nordström.

S. Rönn-Christiansson.

K. E. Senander.

J. H. Brädefors.

H. Hagberg.
